

RENAIXEMENT

PERIÒDIC ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

Any I

Dels treballs publicats, ne son únicament
responsables els seus autors.
No's retornen els originals.

* SURT ELS DISSAPTES *

Barcelona, 3 de Desembre de 1910

Redacció y Administració

— Plassa del Teatre, 6, 1er

Núm. 4

VIA FORA...

Es vergonyosa é infamant la conducta dels lerrouxistes al Ajuntament de Barcelona. Ara matex acaben de cometre un nou atentat ab la qüestió de les aigües. Barcelona entregada á n'aquesta colla de mercenaris va marxant cap á la ruina. Axequem com suara 'l nostre crit de protesta formidable, nosaltres els qu'hem patrocinat l'unió dels catalans contra l'enemic comú, nosaltres que no dexantnos portar pels partidismes, recomanarem l'acusació de la ciutat envers els que per qüestions de personalisme entregaren el municipi als lerrouxistes.

Sabien els partits de dreta y esquerra que anant dividits havia de guanyar el lerrouxisme y no obstant seguien aquesta nefasta con-

ducta en dues eleccions seguides, y el poble en el primer intent de desunió no va volguer—baldament pera prevenir—imposar la seva veu disconforme.

Ara, de per tot arreu sura un clam pera expulsar als barbres del Consistori. El poble els acusa de bandolers y la gent honrada s'esfeireix devant el vessament de milions per una mellora problemática. La voluntat de Barcelona, pesi á qui pesi y costi lo que costi, no dexará prosperar aquet negoci fabulós de la portada d'aigües.

Y que consti que avans de dexar saquejar á Barcelona, foragitarèm del Ajuntament, encare que sia a bastonades, á la gent indigna.

ESGUARDS

Es evident que's temps cambien. Avui ja's predica als jóvenes bárbaros la demolició de la societat decadent y arcaica, el saqueig, l'incendi del registre de la propietat, l'invasió de convents, l'enrunament de lo existent per arecar demunt ses runes el palau de l'Ignatí.

Es més digna la tasca de construir, es més bellament humá enlairar, aristocratitzar, arecar el nivell cultural dels descaimisats; per tots n'hi haurá, la ciencia y 'l confort acabarà d'esser patrimoni d'uns quants. Mes per axó manquen quartos. Barcelona 'n té y com la Pubilla ha demostrat sempre esser pródiga, y per no desmentir alló del Archivo de la cortesía deu ajudar á pujar, á enriquir als forasters que's desvetllen per son progrés ó als butiflers, qu'es feina ben pagada sempre, car d'un modo ó altre deu correspondre á sos sacrificis.

Que la Reforma interior sembla esperar un cavaller que la desencanti? no es hora encare; are 'ns convé més que rés aigua, y aigua, pagada á preu de ví, aigua, aigua que hi há coses molt brutes per rentar.

L'aigua 'n renta moltes de coses, però no crec que siga prou per rentar la conciencia de la Dreta y l'Esquerra catalanes, car si ella prescindint de Cambons y Lluhís, hagués volgut, avui tots no serien trunfos.

Tot just comensam, darrera l'afaire de les aigües, vindrá el del Esgorrador que promet esser una obra monumental sumptuosa, de milions, digna d'una Barcelona, no pas d'un poblet de Serra Morena ó del Port d'Arrebata Capas.

Mes jo qu'esguardo sempre ab els binocles del optimisme, preveig que ab tanta aigua s'acabarán les epidèmies de tifus, no

sentirém més en els carrers de nostra ciutat aquella flaire camperola de quan els pagésos reguen llurs conreus ab xacolata... etc. etc.

Y si avui no hi aném tots ab automóvil, prompte usará aquest vehícol aburgosat. uns quants senyors més, y ells escriurán á sos compatriotes andalusos, valencians, gallecs, etc., que per fer fortuna no cal passar l'Oceá y exposarse al mareig; que n'hi há prou passant l'Ebre y venint aquí, y axó augmentará la població de Barcelona de patriotes, la importancia de la capital será un fet y anirém d'alló més bé.

No sé a qué venen tants crits y protestes. Sois levantinos y la estética os ahoga, que deia l'Unamuno.

Jo m'ho miro tot de color de rosa; per axó'm diuen l'

OPTIM

Del Servei Militar

Ara á les Corts d'Espanya s'está tractant del servei militar obligatori. Com es natural en aquelles terres, aixó d'obligatori, vol ferse á mitjes; els que tindrán mil pessetes disfrutaran d'uns drets, y els que no las tindrán sofrirán totes les penalitats dels pobres soldats de nostres días. No aném á fer la crítica de la projectada llei, puig amics sobre tot de la llibertat, ni'ns plau la qu'existex, ni la que discutexen, ni una bona llei de servei militar obligatori. Ni que'ls

rics vagin á la caserna militar, millora per res la situació dels pobres; ni qu'hi vagin els pobres fa cap favor als rics. Uns y altres tindrien més ventatja en que ni els uns ni els altres haguessin de deixar son treball per anar á les parades y pera poblar els hospitals de ciutat.

Es veritat que per lo que pugui succeir, Espanya necessita gent disposada á matar y á morir, però crec que pera aquestes necessitats hi há un sistema més humanitari, més lliberal, més digne, més práctic y més profitós que'l de portar á la joventut á la caserna.

El servei militar, encare que sigui obligatori, es anti-social y anti-humanitari, perque destrueix la familia y perjudica al jovent, obligantlo á perdre alguns anys preciosos pera 'l seu esdevenir. Es anti-lliberal perque obliga als homes á desempenyar per força un ofici moltes vegades antitetic ab ses aptituds, ab ses inclinacions y ab ses idees. No es digne, perque pobre es la institució que espera son esplendor y sa grandesa de gent sense voluntat, ni entusiasme. No es práctic, perque de soldats que sols tenen per ideal l'adquisició de la llicència absoluta, no se'n pot esperar ni valor ni abnegació; y per fi no es profitós perque ab exércits d'aquesta mena cap general farà grans conquestes; molt al contrari, sovint hem vist á les oficialitats haver d'ocupar els llochs de major perill, pera probar si ab son exemple despertaven l'amor propi del soldat, portantlo al compliment del seu deure.

Es necessari desenganyarse: si'ls Estats volen bons exércits, han de nodrirlos ab soldats voluntaris, doncs ells son els que portats per propia inclinació al servei de les armes, s'encarnen en sa matexa essencia, el defensen per propi instint y veient en l'institució armada sa vida y son pervindre, senten natural afecte á sos oficials, y son capassos de tots els sacrificis per l'honor de son cos y per la gloria de sa bandera. No té pas comparansa un soldat forsós, que tot lo més pot tenir una instrucció militar d'un parell d'anys, y un soldat voluntari, que moltes vegades ja nex d'entre l'exércit y mor rodejat dels companys d'armes de tota sa vida. El servei militar forsós no es tampoc necessari ni pera la pau interior, ni per la grandesa exterior dels Estats.

Anglaterra sosté son extensíssim imperi colonial y guerreja sempre que li convé, ab un exércit purament voluntari; els Estats Units, que casi no tenen tropes permanents, quan la guerra de Cuba, van organitzar cent mil voluntaris en pocs dies, que á les muralles de Santiago van demostrar que no eren pas indignes de batres ab táctica y valentia.

Més, doncs, qu'aquet mal entés entusiasme per un servei militar forsós, universal y obligatori, es necessari que nostre poble se declari á favor del sistema voluntari, y axis esperem veureho proclamat, quan sigui hora, en les Corts Espanyoles, per aquell floret de diputats de la dreta y de l'esquerra que Catalunya hi ha enviat pera que al treballar per nostra autonomia, treballin també per la sanc y la llibertat del jovent catalá amenassat de veures arrencat de la llar pairal per ésser enviat als quartels de l'Estat.

A. MALLSOL.

ENGLANTINES

En aquesta secció hi publicarem poesies patriótiques inédites y á manca d'aquestes les ja insertades que creguem millors.

La Patria era rienta; felicitat vessava.
Regina pundorosa qu'en tots els cors regnava
ab lleis de sabiesa del llibre del Amor.
Ni odi, ni rencunia, niava en quelqun cor.

Mirèu llur ufanesa; brollava ab alegría
y plena, exuberant, joiosa resplandia
com náyade hermosíssima, com virginal deesa,
vessant d'energía, rublerta de grandesa.

Pels àmbits de la terra hi duia raigs de vida,
per totes parts s'oia la veu amorosida
que prodiga els afectes, qu'envia dols conhort
y deslliura an els pobles, esclaus per sa dissort.

Axis era la Patria; curulla de ventura
com sol qu'al mon lluernia ab sos raigs d'hermosura;
com vida triomfanta d'excelsa plenitut;
com l'amor: fruidora d'eterna joventut.

Axis era la Patria qu'al nostre cor s'aferra;
tots els butxins dels pobles li feien crua guerra
y vensuda en la lluita, gloriosa s'esmortí
la Patria que s'oblida, prò que jamai té fi.

JOSEP VILÀ

MAREVELLOSA PERSPICACIA POLÍTICA

Quan afanyosos de fruir optimismes, volèm estimar de profit per Catalunya les actuacions dels *soidisants* artistes de la política catalana, prompte la prosaica realitat de les coses d'ells, esquinsa dolorosament les belles imatges que abocetà l'pensament de nostres éssers idealistes y esdevé a nostre esguard una decepció més, aferrantnos més estretament a nostra irreductible intranzigència, car creiem que sens ella, del catalanisme sols ne restaria l'esvair recort d'actuacions que passaren y sembla no han de tornar.

Aceptem que la política sigui un art, com ho es la lògica, la física y la metafísica en sa essencia, mes el concepte abstracte d'art esdevé impur al adaptarlo a coses de política, car essent ella politeista y maquiavèlica destrueix per sí l'concepte enlairat, y degrada la concepció de bellesa immaculada pariona del art, com lo concebex en totes ses manifestacions l'humana pensa.

Per contra, trobem molt just y adaptable al fet, el qualificatiu de marevellosa perspicacia que aplica una ben tallada ploma al Sr. Abadal, en un article de *La Veu de Catalunya* de 25 de Novembre propassat, en el qual al ensemps que's defensa l'escola de la *Lliga Regionalista*, se l'ensa com a *ballon d'essay* la conveniencia d'un nou cambi d'orientació al grop anomenat dreta catalana.

La Política es un art—diu l'articulista.—**Prosegueix l'ideal a través dels fets, al arribar a un plannell, a una solució medial, cambia la perspectiva y cal rectificar la primera orientació. De vegades els fets cambien abans de seguir l'orientació primera.**

Bella realitat viscuda, concisa demostració del actuar de la «Lliga», de complert acort, y aquí 'ns vé bé encare una petita disgresió d'art.

Se diu artista al il·luminat de divina inspiració qui ab son buril dona vida a la pedra, esculpint belles idealitats que son font de cultura per les generacions, car l'art no envellex; s'ho merex dir aquell que ab sa paraula con mou y atrau les multituds, aquell que labora ab la ploma a la cultura del consemblant, llegant a la posteritat sa ciencia, mes també s'ho diu a la desgraciada dona que ab ses epilèptiques contorsions, nua y descarada, excita la lascivia de la bestia home, desde un empostissat de café concert.

La política es art, doncs, d'aquesta mena, art actiu y positivista; **car tot polític**—segons referma l'articu-

lista—**deu aspirar a ésser president ó emperador, batlle ó canceller, ó al menys a ajudar als que millor encarnen sos ideals a serho.**

Reconegut que, per governar, cal evolucionar **y també de vegades se pot córrer el perill**—y axó també ho diu l'articulista—**de perdre bé de vista l'ideal.**

Nosaltres els del «tot ó res», els radicals del Nacionalisme, ja fa molt temps que n'estem convensuts de la **ductilitat** de la «Lliga Regionalista» y de que sovint pert de vista l'ideal també, y axó 'ns dol forsa, car valdria més que d'un cop anessin sos homes y prohoms a enrobustir un dels partits turnants de la política espanyola.

Sembla en realitat precis a son actuar, l'implantació de qüestions previes que, diu l'esmentat article, fins avuy no han plantejat, y'ls fa gelosia que'ls altres ho fassin, y com **ells tenen interessos creats**, deuen vetllar per aquestos interessos, oblidant la persecució del ideal, finalitat de la seva actuació.

En sa historia hi porten ja aprofitades altres d'aquexes oportunitats, mes com per no decidir-se a dextar el lastre més ó menys catalanista, han inspirat recels als partits que nodrexen de governants al Estat, no han pogut mai assolir lo que's veu ells ambicionen, **cancelleries y directoris**, que sens dupte aniran obtenint a mida que's vagin descatalanisant, car es impossible influir dins l'Estat Espanyol ab instruments exclusivament catalans. Per axó vosaltres, homes de la «Lliga», sou els indicats per despullats de catalanitat demanar l'almoïna, l'engruna de reformes en sentit autònom pera Catalunya, que si les obteniu en l'esdevenir, caldrà ben analisarles, car creiem que'n tindrien sols el nom, encar qu'en el fons siguin una vergassada més.

Es clar que aquestes orientacions son més viables, y per si ho son més que la impossible intervenció estrangera, vos ne pot respondre vostre Puig y Cadafalch, que no havem oblidat que aquesta insinuació l'obligà a afeitar-se y fugir a pendre les aigues fora de temps. Respecte al separatisme passional, mirèu si entre vosaltres n'hi há, car nosaltres no'ls trobem enlloc els devots d'aital passió.

Per qui conegui a fons la vida de les altres regions d'Espanya, li será fácil deduir lo que d'elles se pot esperar en el sentit de la seva cooperació per assolir l'ideal autonòmic.

En quant als partits que regexen

els destins del Estat, declaradament anticatalans, tot lo més que Catalunya se'n pot prometre son bones paraules.

Tirèu d'una vegada l pont, ductils evolutius; ensajèu enhorabona tots els medis; no oblidèu que l'oli y l'aigua son inasimilables, y ab tot y vostra perspicacia, no confièm obtinguèu per Catalunya res de bó; llansèu d'un cop l'ideal, si es que algun cop ha viscut en vosaltres y avuy vos fa nosa.

Nosaltres, els de les Bases de Manresa, motxos de la política tal vegada, som y serèm catalanistes, nacionalistes, fins que Catalunya ja no ho necessiti, quan hagi assolit l'integral autonomia, per la quina trevallèm ab tota la fé y altruisme en que s'ha inspirat sempre l'entitat sagrari de nostres amors.

COSES DE CASA

L'Escola de la «Lliga»

Ab aquet subtítol *La Veu de Catalunya* ha publicat dos articles magistralment ben escrits. En ells s'hi exposen ab moltíssima habilitat, les noves orientacions de la «Lliga Regionalista», orientacions que ab distinta forma va manifestar no fa gaires mesos el Sr. Cambó. La «Lliga» vol anar en definitiva a adicionar-se, a formar una branca d'un dels partits polítics turnants, y si axó creu de bona fe que reportarà beneficis a Catalunya, farà bé d'escometre la temeraria empresa, però nosaltres també creurèm un deure dir al poble català lo desafortunada que'ns apar la orientació de la «Lliga», la d'ahir y la d'avuy, cosa que no podem dir del partit esquerrà, el qual, trobant-se en estat d'incubació y per alló de «tants caps tants barrets» careix de procediment y orientació política.

Nosaltres, contraris, are com are: a la preponderancia de l'acció política a Catalunya y decidits partidaris de fer la feina ben feta a la nostra patria, mancada d'esperitualitat catalana y atuida per la ventada del castellanisme, com remarcava fa poc en Puig y Cadafalch, trobem natural que la «Lliga» senyali cada dia orientacions en virtut del seu oportunisme, però ens sembla molt poc evolutiu y molt passional que al senyalarles, se tingui present, únicament, l'interés patriòtic dels amics, dels prohoms de la «Lliga». Com no han d'apareixer una quixotada, fins pels matexos qu'han sigut educats a l'Escola de la «Lliga», les orientacions d'aquesta entitat exposades habilitat a *La Veu*? Qui pot creure-hi ab l'entrada de *cavall sicilià* a la política espanyola, si encare no'ns hem fet respectar a dins a casa nostra, si els barbres insulten a la nostra patria desde l bell mitj de la plassa de Catalunya? Va molt endavant, massa endavant, l'articulista de l'*Escola de la «Lliga»*; potser per axó demana als escolllits que no s'impacientin, tement tal vegada poc viable l'procediment—que sigui dit ab perdó, pocs maldecaps y poca feina els hi donarà—de votar y esperar.

No cal que s'escarrassi citant exemples de conglomerats polítics; tothom sap, encare que l'articulista s'ho dexi al tinter, com Irlanda ha sostingut la seva intranzigència avans d'arribar de plé a l'acció política. Solzament Irlanda ha portat la seva força política a la Cambra anglesa, quan després d'anys d'accentuat radicalisme, ha esdevingut ferma la seva conciencia nacional, que ara es base esencialíssima d'unió entre ls seus diputats. Y encare podríem citar l'exemple d'Hungria que rebutjava gairebé revolucionariament l'idioma oficial austriac.

No son escoles polítiques lo que'ns manquen: son escoles d'amor a la Patria, no d'amor platònic si volèu, sinó d'amor al seu Dret—que ni com a mal menor es codifica— a la seva llengua, art, riquesa. Axó sí que'ns manca y creiem que no s'obté, si no's crea per nosaltres matexos. La catalanitat en tots els ordres de vida es la mellor força d'avens y d'autonomia, y la exaltació patriòtica conscienta que'ns porti allà ont vulgui; a fer el buit a Congresos mèdics y a Semanes socials, en els quals s'imposi un idioma que no es el nostre, a declarar intangible el nostre credo catalanista sempre y a tot arreu.

Aquesta es la qüestió previa, la més excel·sa y fructífera, l'única que pot fer viables les orientacions de la «Lliga». Emprò aquesta acció de renovellament, no la conreu la Escola de la «Lliga», a pesar de que'ls enemics omplen la nostra casa. L'Escola de la «Lliga» ha dictat orientacions de *cavall sicilià*, més tartarinesques que les dels revolucionaris y radicals del «tot ó res» (!) els quals, a despit y en contra de lo que diu el brillant articulista de *La Veu*, servem sempre l coratje y l'entusiasme més càlit, y mai el desengany. L'esperança y l'optimisme son patrimoni dels qu'estimen y creuen, y nosaltres aimem a Catalunya com lo mellor del mon y creiem ab el seu triomf proper ó llunyà, qu'aquet depén dels catalans.

F. DE LA GUILLERÍA.

CONTEMPORANIES

A la porta del despatx del senyor Alcalde interí, car allí rebé als dignes representants de la Barcelona que pensa, que trevall y que paga. Aquell lllindar sols el passa com y quan vol l'Emperador del Passeig de Gracia, ex-emperador del Paral·lel.

—Senyor Serrallera, Déu lo quart, com está?

—Bé, gracies; qui son vostés y qué desitjen?

—Miri. Som els presidents del Foment, Cambra de Comers, Ateneu, Lliga Comercial, Econòmica, Agrícola Català de Sant Isidre, etc.

—Y qué volen?

—Venim en nom de la ciutat a presentar aquesta sollicitut en la qual, miri...

—No m'ensenyin res, posinhi una pólissa y un sagell y entréguinla a qualsevol escribent del registre, y quan arribi a *Mi* ja la faré passar a la Comissió corresponent.

—...Es que, voldríem dictaminar en l'assumppte de les aigues y...

—*Bueno*, ja ho veurèm quan será hora; fassin lo que'ls dic; estiguin bons.

—Home, escolti; si aquesta resposta'ns la dona com Alcalde ó com a representant de la majoria radical, voldríem saber com a regidor, com a representant nostre al Ajuntament, quin apoi ens pot donar y sa opinió; nosaltres voldríem...

—Ja m'ho penso, ja ho sé, no's cansin, no'n treuran res.

—Peró, creiem que devèm eser escoltats, que vosté...

—Contin ab la meua ferma oposició; l'Ajuntament es major d'edat y no necessita assessors, ni concellers; farèm lo que'ns semblará.

Aquells digníssims representants de la Barcelona que pensa, que trevall y que paga, rebuts *massa democràticament* y al revers de com se reb allí una Comissió de *Damas Rojas*, que com a *ciudadanes* de Barcelona paguen y tal vegada treval·len, però que no pensen, quedaren blancs, grocs, vermells, aclaparats, anàren a cercar la pólissa y el sagell y ho deixaren al escribent del Registre, tot pensant en el perquè la fraternitat, igualtat, *llibertat*, etc., es tan mal entesa, en que'l *gobierno del pueblo para el pueblo* s'era tornat pretoria.

Aquell senyor que *particularment* havia demostrat sempre molta educació, en aquet cas semblava un altre, extranyant que la se-

va veu no fos escoltada com mereix esserho, trobaven cambiat al home, que era'l medi? el contacte ab segons qui? es que l'home pot degradarse fins á oblidar debers socials, per disciplina á un partit?

Jo'ls daré la resposta.

Es que hi há homens que dexten d'esserho, esdevenint esclaus, quan esperen de sos senyors alguna mercé.

J. GRANT Y SALA.

DE COL-LABORACIÓ

SOMNI

A pesar dels lleugers ruxims ab que'ns havia obsequiat la Mare Naturalesa, feia una tarda espléndida. El sol sospés sobre la blava atmósfera, escalfava de debó, no obstant trovarnos al darrer mes de l'any.

Comentant la reunió tinguda feia pocs jorns, estaven per l'espaiosa plassa de la Ciutat una munió d'entusiastes de l'idea regeneradora.

En l'esclat de la conversa's tomben els esguards veient entrar un gran senyor y dugues senyores, quins tot-prest descendexen d'un luxós vehícol.

Elles, apar son mare y filla, tanta es la semblansa que tenen: duen gros capell adornat d'armorioses y blavenques flors, cobrint sa faç transparent vel y cobrenen ses espatlles grossa y llustrosa pell d'abric.

Ell, el senyor, vestex á la gran moda: trajecte color xacolata, encintat; porta en ses mans guants de negre pell y de sa boca ixen grans fumerades d'un gros y costós cigar.

Sa faç de color moreno clar, apar la d'un Crist, sens haver passat per cap dolor; la barba es llarga y més encara la melena que descansa sobre ses espatlles. Li diuen *El Redemptor*.

S'atansa al grupo fent signes ab la destra com si volgués parlar y els allà reunits l'esguarden per escoltarlo.

—Senyores...—diu.

—Protesto—replica un.

—Que se la cuerte,—diu un altre.

—Che, ese xic nos vol axafar la guitarra—contesta un valencianet, per cert ben poc entusiasta.

—Molt bé, molt bé;—á cór diuen tots.

Signa de nou *El Redemptor* y repeteix esmenant la frase:

—Senyors...

—Protesto novament—torna á dir el primer interlocutor.

Y ell diu:

—Pot-ser no podré parlar aquí...

—No n'es lloc—repeteix aquell;—la plassa es pera'ls vianants y no perquè qualsevol la intercepi.

Nous signes del senyor ab gest que fa bardsa, y el públic que s'ha anat agombolant y com empenyut, s'hostatja sota'ls elevats pórtics inacabats, aont no son rematats encara per edifici algún.

A n'el senyor l'envolten una microscópica colla que per son aspecte son gent vividora. Tan-tost restablert el silenci, de les butxaques de son atapa't gabán treu un plec de papers y allisantse son gros bigot y barba, llegeix:

«L'amor... l'estalvi...

—Protesto,—se sent dir al primer.

El senyor, encarantse-li, li diu ab gest imperios:

—¿Qué es que per vosté no podré continuar?

—Protesto, protesto y protesto—diu el públic á chor.

Y'l barber, el safraner, l'adroguer, en Merus, el noy Gran, l'Artista y tots els allà reunits enrotllen á n'aquell que tan bé simpatisava ab ses idees altruistes y ab estret abrás de germanor, li diuen:

—Molt bé, noy; molt bé.

Y protesto y fará servir els punys si es necessari,—torna aquell;—puig els malversadors de nostres estalvis, no poden alsar el cap davant nosaltres: acotéulo.

Un jove de testa esférica y espatllut, li ix en sa cara roig color, emblema de la rabia que en son interior hi té concentrada; un altre, esllanguit, color de cera, pómol sortit y d'ulls fondos com les figures del Greco, clou els punys en senyal d'amenassa; un idiota que sempre's troba ab tots els grupos, cama rossegant y brut de cara, fa causa comú ab ells; en *Cametas*, home d'edat molt avansada, color brú y que se'l nomena axí per esser llarc de cames, separa al idiota del grupo y també ab els punys closos sembla en *mil homens*; y pocs altres que fan causa comú ab ells, algún ostentant en son pit unes medalles com si fossin socis d'alguna Academia ó Confraria, qui blanca, qui groga, en rondan al senyor disposats á ajudar-lo fent *pendant* ab les senyores que quiscuna l'han agafat del bras.

Aquell, ab posat de Redemptor, mes no ab cara d'aquell Redemptor anyell mansíssim que predicava la pau y unió entre'ls homens y aquell precepte tan parlat y tan poc seguit: «lo que no vulles per tú no ho vulles per ningú», ab gest rabiós y feble veu, avergonyit per lo que passava, diu:

—Escoltèu al vostre President.

No es aquí'l lloc,—diuen tots;—convideuhi vos als vostres satélits, que nosaltres hi farem venir als nostres amics y allà davant de tots, donguéunos conte d'aont han anat á parar nostres estalvis obtinguts ab tant de treball: Jesús tingué un traïdor de pel roig com vos, y nosaltres, els catalans que aimém á la familia y hem procurat per ella un estalvi pera ferli la vida més agradable, també'l tenim un traïdor; aquet sou vos.

Escándol general, bofetades... y jo'm sento abatut y ab apesarament...

Me dexondo y em trovo ab les mans agafades als llensols del llit.

Havia somniat.

LLUÍS COLL Y ESPADALER

Manlleu, 18 Novembre 1910.

Recordant...

Es verament trist y aclaparador l'ambient que per totes les encontrades se respira. La desorganització més completa regna tant en el camp polític com social de Catalunya. El poble, cada día més asquejat de les lluites, les petites lluites de personalisme, se va apartant de l'ideal veritat y se torna escéptic, d'un escépticisme anorreador. Precisa que fortament se li segellin les galtes ab cruels bofetades perquè's revifi, esclati d'indignació y se presenti tal com es. En pocs anys ha donat mostres de virior, y ha esmersat energies que si haguessin sigut dirigides pels viarany's qu'era d'esperar, hagueren donat esplendits resultats.

Quan les desferres colonials, fets que foren digne epílec de tota una historia tant ben definida en poques paraules per un dels més dignes representants de nostra terra, tots els diferents pobles que constitueixen l'Estat espanyol, y el català entre'ls primers, s'alsaren ardits per defensar lo poc que'ns quedava d'aquell imperi que fou gloriós y gran mentres cada poble gaudia de ses llibertats, pero'l moviment aquet no prosperá, no podia prosperar, en virtut de la matexa taca que portava en llur gènesis, y com un bolado se desferen tots els entusiasmes, y com que foren els matexos homes qui s'encarregaren de dirigir el timó de l'estat y ho feren seguint la matexa ruta que fins aquell dia havia seguit, no han pogut menys qu'esberlar-se contra nous esculls que l'impericia llur no's cuida d'evitar.

Passat aquell estat d'histerisme, el poble, com no podia menys que succeir, continuá cada día rebent nous desenganys. Els problemes regionals, que son els que principalment tindrien qu'estudiarse, com bon exemple nos en donen els estats que van á la vanguardia del progrés y civilisació, son prostituits y dexats á según terme, y quan per tot arrèu se ouen clams d'indignació y precs de justicia se'ls contesta ferint els sentiments

més delicats, fent burla y escarni de lo més sagrat que hi há y procurant arrencar del fons de l'ànima fins l'esperança més llunyana d'un mellor esdevenir.

Bon exemple d'axó ne tenim nosaltres els catalans. Cada día se reben nous agravis de aquella gent que desde Madrid juguen ab lo més sant y sagrat que devem tenir. Avuy ab un decret atentatori á nostra llengua, y demá ab un altre qu'ho es á nostres costums, pensen ofegar el foc patriòtic que crema dintre nosaltres, y el poble ja mitj somort ho dexa passar sens casi protestarne. Fou precis que una fuetada més forta que les altres vingués á despertar-lo. No cal ni anomenarla. Ella semblava que fos el *surge et ambula* de Catalunya, y en un moviment, no menys històric que'l primer, adreßá allà aont se forjen les lleis un bell estol de representants. Qué feren? Cóm se portaren? No vaig á discutirho. Ab més ó menys passió ha sigut jutjada llur tasca. Pero lo que sí se pot afirmar, ja que axó está en l'ànima de tothom, que no resultaren els mandataris que'l poble creia y no's portaren com llurs veritables representants.

Aquest nou desengany, més de dordre per venir de qui menys se podia esperar, li caigué com llosa de plom, acabantlo de dexar aclaparat.

Hem per axó de desesperar? No, jamai. Hem de procurar que tots els catalans tinguin consciencia del llur valer. Cal que tots sápi-guen bé que som descendents d'aquells que dictaren còdics qu'eren respectats per totes les nacions y que no obstant de tenir una historia gloriosa com la que més, hem tingut d'esdevenir junyits á un altre poble. Cal, en poques paraules, que tot català porti gravada en llur pensar l'Historia patria y que llur còr no bategui per altre amor. Quan axó esdevingui, quan tots siguem ben catalans d'ànima, llavors podrèm redressarnos y exigir, no demanar, lo que'ns pertany. Pero sobretot tinguem més confiança en nosaltres matexos y menys en nostres diputats. Nosaltres, no ells som els qui'ns hem de salvar, y per Deu! no'ns venguem per una carretera més ó menys, si no volèm incorrer en la maledicció de Catalunya per havernos venut nostre ereuatje per un miserable plat de lleties.

LL. G. CATALÀ.

FEINA

«Como decíamos ayer...»

Ab aquestes paraules, recomensá un sabi catedràtic ses explicacions després d'una temporada de suspensió d'aules.

Jo també al retornar á la palestra pro Catalunya, vull comensar dient: Com vos déiem ahir, no vos venim á prometre cap carretera, ni cap pont, ni tan sols la riera; no venim á demanarvos els vots ni á predicar promeses que no s'han de cumplir. No vos afalagarán nostres ofertes, ni nostres elogis, ni vos demanarem altra cosa que sacrificis en profit vostre, aplicats á vosaltres mateixos, sens redemptors intermediaris.

No vos tractarem de *laboriosos*, perque aquest afalac es el preludi obligat d'un nou impost, ni vos ponderarem en laudatoris adjectius, virtuts que foren gloria de nostra niçaga y que tenim dret á anyorar, més que á enorgullir-nos. Nostra tasca será la de repartir, la de fiscalisar la vida catalana; no per fer l'infatuós, lo saberut y l'hipòcrita virtuos, sino qu'ab el dret del germá, farém resaltar vostra conducta, ja que fets son amors, y si vos dol, no'ns en guardèu rencunia, puig apart de que ja procurarem dir les coses en bona criansa, nostra voluntat no haurá mogut la ploma para ferirvos en vostre amor propi, sino que será resultat d'aquell consell que diu: qui't vol be't farà plorar...

Al remóurer en vostra ànima catalana la sensació de sa personalitat, no volèm fervos plorar una mort ja succeida, sino provocar la crisi de la reacció convaleixenta que'ns tregui del estupor en que ha caigut la colectivitat per la laboriosa digestió del gran pen-

sament reivindicador, engolit ab golafreria après les derrotes colonials, quan s'adoná enganyada per la fulasteria patriòtera del xim xim de la marxa dels 200.000 fills, sacrificats pera regoneixer al fi, ab tots els respectes, lo que ja teníem per reconegut federal y nacionalistes avans de qu'en Moret fabriqué la primera píldora daurada en son discurs pseudo-autonomista de Zaragoza y avans de qu'en Montero Ríos firmés el *control* á la Ribera del Sena.

Y com no tenia de fersen una mala pahida del gran pensament regenerador del casal Català, si'ns atrapá ab el menyspreu de nostra propia parla als llavis, ab unes ensenyances d'istoria que desfiguraven nostre passat pera rompre tot vincle de tradició y fer d'un país com cal, un país de vano, tot xulapeix, tot *pataitas* y tot guerrer?

No, no morirá la nostra estimada terra, la nostra personalitat, nostre *jo*. Ha sonat l'hora del *resurrexit*; la trompeta del judici dels pobles fa extremir l'espai y l'au fénix ressurgeix de ses propies cendres.

Com passáren l'hora dels déus pera revénir lo monotheisme, com s'endinsaren en la fosca de la nit eterna els troncos feudals y van eclipsantse les monarquies pera pendres els pobles son propi govern, els grans Estats podrán dins poc exclamar com el rellotje de sol de Molins de Rei: «Forti ultima tibi!—Dies mei sicut humbra declinaverunt.» Pot-ser aquesta será ta última hora, sembla que digui l'un gran centralisme á l'altre, y els ja caiguts exclamen y exclamarán: ¡El meu temps ha fugit, s'ha esfumat com l'ombra!

A les fornals dels mapaires ja no'n lloguen de Felips ni de Napoleons; no mes hi troben feina els Guillems Tells y els Wassingtons, y de les cadenes d'endogalar pobles, en fem una corona de ferro per cada nacionalitat, de cada anella del grilló centralista. Y á la Suissa dels quatre cantons, el Zollverein hi afegeix un imperi federal germànic; el Brasil posa'l contrapés á l'América del Sud; l'Austria regoneix l'Hungria; l'Escandinavia segueix el curs del progrés sens lluita, y l'Anglaterra solta de son cercol de ferro; avui el Canadà, després l'Australia, més tard el Transvaal y l'Orange, y davant de l'India, l'Egipte y l'Irlanda que clamen llibertat, s'apresta á enmotllar sa constitució en l'*homme ruí*, en la federació ampliament autònoma que clama la justicia.

Lo Estat Espanyol no té llei d'escepció que'l salvi; y, malgrat la violencia de resistencia y sens dupte mercés á ella mateixa, contempla entre'ls seus tomos de *Gacetas* el regoneixement oficial d'altres Estats despresos de sa imperial corona per no haver sabut regoneixer á temps la justicia de les aspiracions federals y autonomistes.

Nosaltres hem trucat á la porta del Estat Espanyol altre tant que'ls demés pobles; hem dit ben clar y ben alt que no volíem menjar á la cort en la cassola col·lectiva, sino ab plat propi y ab vi al porró, á la taula federal del Estat Espanyol. Ni nostre missatge á n'Alfons XII, ni l'adreßat á la Regenta del Regne, ni les tentatives parlamentaries dels que, il·lusionats, cregueren arrencar per acorts parlamentaris ó R. D. les conclusions més ínfimes d'un programa ínfim, més ínfim encare que'l del *aixerit* general de trista recordança, han donat cap resultat positiu. Fracassats aquestos intents, vos repetim:—Ja ho veyéu com per aquí tampoc se va en lloc. Som allà aont erem: vosaltres després de passejar més qu'un factor de tren, amunt y avall, de Madrid aquí; y nosaltres, assentats tot aquet temps á les cadires de la Rambla. Donchs be, catalanistes de bona fe, si vostra intromissió á la política no ha pervertit vers l'egoisme y el lucro personal vostre magnànim amor á Catalunya, dexeu de banda passions y orgull, treieu la roba de fer de polítics y ben arremengats á plena llum, recomensém la tasca de propaganda catalanista y á preparar nostres compatriccis perque en mérits als propis merexements, l'hora històrica de nostra autonomia que s'apropa ens trobi dignes de gaudir els programes de Manresa y Balaguer.

Poble Català! desperta! el Nathzaré dels pobles es devant de ta tomba y després de dos segles de sepultura t' crida: *Surge et ambula!* La associació federativa dels pobles requereix ta personalitat a la vida de pau, amor y treball.

SALVADOR SALAT Y FERRANDO

PREMPSA CATALANA

En aquesta secció reproduïrem els articles apareguts en periòdics de Catalunya y que creguem dignes de sa inserció en aquestes planes, per sa actualitat o bé per l'assumptes de que tractin.

Copièim, avui, un article publicat en *Sang Nova* de Sant Feliu de Llobregat qu'es la mellor contesta que's pot donar a les *indirectes*, silenci y pseudo-ironies d'algunes persones que no estigueren conformes en que l'Unió Catalanista no assistís al acte de l'inauguració del Monument al inolvidable doctor Robert:

PARLEMNE

S'ha comentat molt aqueixos dies la actitud presa per l'Unió Catalanista devant de la inauguració del monument a n'en Bartomeu Robert, que a darrera hora s'absté d'assistir-hi, y son molt de volen veure que feu que molts catalanistes no assistíssim a l'acte del diumenge passat. Jo ho confesso llealment: com a redactor de nostre setmanari, era designat per anar-hi, mes per les raons més avall exposades, cregui oportú l'abstèir-me.

Si guen quines vulguen las causes que motivaren dita abstenció, han d'esser respectades pels qui'ns diem amants de la llibertat y de la democràcia; per aquesta sola raó, ja no som qui nosaltres pera recriminar conductes d'altres; y cal recalcar certs acontexements que, qui sab, si son la clau de l'incògnita, que molts no volen veure que feu que molts catalanistes no assistíssim a l'acte del diumenge passat. Jo ho confesso llealment: com a redactor de nostre setmanari, era designat per anar-hi, mes per les raons més avall exposades, cregui oportú l'abstèir-me.

El Governador civil de Barcelona, representant d'allà dalt, cap y casal de les nostres sangoneres, prohibí que'n dit acte hi onejés cap senyera d'entitat no recreativa o instructiva, fent així que quedés fora tota manifestació de catalanitat pura, com era y tenia que esser.

Com és de comprendre, el Govern complia així sa misió anticatalana, y lo que pera ell era una petita probatura, fou una realitat en els senyors comissionats, qui, dextant el seu catalanisme, doblegaren sa espinada davant del representant del poder Central, fentse complissos de l'orde estranya.

Perque s'ha de dir ben alt y clar, pesi a qui pesi y malgrat ens costi repressalies y persecucions. [El Govern Centralista obrí així per anar contra tot lo català y els que's titulen catalanistes y com a tals volgueren presentarse devant del poble, ab tals humiliacions, no feren altra cosa que'l joc a nostres estira-cordetes y un escarni a nostra Patria.

Mai podíem anarhi, quan se rebutjava tot lo que de català tenia; mai podíem prestarhi nostre apoi, si sols era guiat per *luxe* d'una entitat que va acabantse, y que, ab un regionalisme fals y mil voltes traít, feia la seva *caza* d'incautes, pera la seva botiga de saldos.

Si és que a la Comissió la guiava un ver amor Patri, calia que s'hagués oposat a tals disposicions governatives, malgrat hagués calgut suspendre l'acte, puig allavors, el poble hauria estat al costat d'ells, aplaudint-los; al contrari d'ara que té de senyalarlos com a complissos de que'n l'acte aqueix hi faltés l'ànima y l'esperit català, que tant pregona l'acèrrim catalanista Bartomeu Robert.

M. E.

Garbellant

L'esquerra catalana está preparant una assemblea dels elements que l'integren, per organitzar-se per districtes y prepararse per les lluites polític-electoral; axó 'ls pot donar en vinentes actuacions una positiva empremta.

Nosaltres, encare que no partidaris d'aquesta política, en aquesta ocasió els aplaudim, car en la convocatòria hi trobem conceptes ben catalans y amotllats al resurgiment de Catalunya.

Sigui axó ja fruit de la comunicació que 'ls endressa a n'ells y a la «Lliga Regionalista», la «Unió Catalanista», sigui perquè ells ho sentin en l'ànima, ens agrada forsa, y esperem qu'en el transcurs de l'Assamblea ens donguin lloc a aplaudirlos novament, cosa segura si no s'obliden de Catalunya.

En axó confièm; del matex modo que 'ls dirèm sempre y sense eufemismes, lo mal que fan al catalanisme quan se desvien de son camí, ens plau reconèixer quan fan obra positivament catalana.

Aquet es el quart número de RENAISSANCE y *El Poble Català* encare no ha donat compte al seus llegidors de la sortida del nostre setmanari. Ni tant sols ha tingut la delicadesa de correspondre a la nostra salutació, que dirigirem en el primer número «a la premsa en general y en particular a l'escripta en nostra llengua».

A qué pot esser degut aital procedir? Li fem llàstima, fàstic, o be destorç?

A nostre bon amic y protector de RENAISSANCE en Francesc Alemany li van dirigir desde Bilbao una carta ab l'adreça ben signada de carrer, número y pis, carta que va esser retornada ab una nota que diu: «Ha muerto el interesado» y... afortunadament nostre amic es viu y gosa de bona salut.

Recomanem el fet al senyor Director de Correus (tenim a la Redacció la carta a la seva disposició), car es precis que 'ls seus síbdits posin un xic més de cuidado en *matar* a la gent, evitant la consegüent alarma qu'un fet semblant inevitablement porta en sí.

Un dels regidors que formen en la majoria de l'Ajuntament, qu'en la actualitat patim els barcelonins, tingué l'ironia de proposar la rebaxa de la pensió anyal que cobra la senyora viuda del plorat Rius y Taulet.

Com tothom ja sab, dita pensió fou votada a son temps per l'Ajuntament com a prova d'agraïment y reconeixement per lo molt y profitós que havia fet aquell, que sens cap mena de dupte, podem dir ha sigut, de trenta anys o més a n'aquesta part, l'arcalde que ha reportat més beneficis a la nostra Ciutat Comtal.

Felicitèm als companys polítics del indicat *fulano* per haver fet el buit a la seva proposta, posantlo en evidència; que aquet cop més que 'ls altres, tractant diferents assumptes, no sols ha sigut de peus, que s'ha ficat a la galleda, sino que de cap y tot.

Ha pres possessió del càrrec de Governador d'aquesta *provincia*, un tal senyor Portela.

Portela, Portela; no'ns sóna aquet nom. Sols en recordem un romanso que anys enre-ra se va fer molt popular...

Els de la *mayoria* del nostre Ajuntament s'alaben de representar l'amor a la *madre patria*.

Molt bé.

Ja fa uns quants dies que 's donaren en el cor de nostra ciutat, y en el bell mitj de les Rambles, uns espectacles que desdiuen, no de la progressiva Barcelona, sino del més petit poble civilisat. Perque uns cridaven *El Correo Catalán* y altres perquè ho feien ab la *Rebelión* o ab el discurs de *D. Alejandro*, hi ha hagut bofetades, garrotades,

detencions y no sé qué més. Es qu'uns y altres no tenen dret a cridar? Y es que no hi ha governants qu'impidixin espectacles tant poc en armonia ab el respecte a totes les opinions! Ademés sou vosaltres, radicals, els que practiqueu axí la llibertat que sempre teniu a flor de llavis? Pobre llibertat si tingués de refiar-se de vosaltres!

En Canalejas ha dit darrerament que volia esser tant radical que 'ls matexos radicals no'l seguirien. Casi fa creure que's devia referir a que presentaria una llei a les Corts concedint l'autonomia a les regions, puig en aquesta qüestió es ben segur que 'ls radicals no l'apoyarien.

Després de la valenta campanya que *La Veu* y *El Poble* han emprés contra 'l lerrouisme, se pregunten els barcelonins si per les properes eleccions provincials s'anirà a l'unió, o si no, el lerrouisme s'apoderarà de la Diputació, igual qu'ha fet ab el Municipi.

Si per l'interés personalista els partits de dreta y esquerra, desafien la veu dels ciutadans honrats, caldrà aclarir en definitiva els qui per sobre de tot volen el be de Catalunya.

NOVES

Gairebé tots els periòdics comarcals han publicat la comunicació que la «Unió Catalanista» va enviar a la «Lliga Regionalista» y al «Centre Nacionalista Republicà». Alguns la comenten favorablement.

També part de la premsa forana trova justificada l'actitut de la «Unió» de desistir de concórrer a l'inauguració del monument al doctor Robert.

Ja a la venda nostre darrer número, morí don Francesc X. Tobella. Segurament que podrien contarse ab els dits els catalanistes que no conexien aquet català de soca a arrel; doncs, fou el fundador y el director de la popular publicació *L'Art del Pagès*, revista agrícola, coneguda en tots els indrets de la nostra terra.

Apart del seu saber com a home de ciencia agrícola y botànica, nosaltres sentim la seva perdua doblement, perque era un constant propagador de la Causa Catalana, no d'are, sino de tota la vida.

Rebi la seva familia nostre més sencer pè-sam y descans en pau tant malhaguanyat patrici.

Sembla que les vagues de Sabadell están en camí de solucionar-se favorablement, de lo que'ns alegrèm forsa, puig era dolorós l'estat de miseria que comensava a estendre les seves negres ales demunt de l'industriosa ciutat, orgull de Catalunya.

Es molt trascendental l'assumpte per tractarlo en aquesta secció, mes portats per nostre afany de germanor entre 'ls catalans, sols fem constar nostre desitj perquè en l'esdevenir, no's repetixin aquestes vagues que, dirigides per mals pastors, priven del pá a molts honrats pares de familia.

S'apropa a passos de gegant el dia en que'l capital compendrà 'ls drets del proletariat y cercarán, impulsats per la forsa de la rahó, camins drets, parions als que disfrutava Catalunya ab sa organització gremial.

Ab la més fonda pena hem de donar la trista nova de la mort del jove y entusiasta catalanista en Esteve Fontbernat y Verdager, Colaborá activament en la desaparescuda *Nació Catalana*, y últimament dirigí'l *Gero-nés* quan passá a ser publicació diària.

Descansi en pau tan excel·lent company de causa.

Prompte 'ls pares de la Patria tindran *diets* y que serán de 25 pessetes diàries o bé de 5,000 anyals. Aleshores valdrà la pena de fer mèrits pera conseguir una *plassa* de diputat y dexarse tallar encare més de la capa qu'avui, que'l càrrec es sols honorari.

Preguem a totes les entitats catalanistes que'ns donguin conte dels actes de propaganda que celebrin, quins ressenyarèm gustosos en aquesta secció.

Darrerament han visitat nostra Redacció els periòdics y diaris següents:

La Veu del Ampurdà, de Figueras; *La Voz Pública*, de Vilanova y Geltrú; *L'Aven del Ampurdà*, de La Bisbal; *El Eco de Sitges*; *El Baur Panadés*, de Vendrell; *La Comarca del Vallés*, diari de Tarrassa; *Vida Llevantina*, de Canet de Mar; *La Sembrà*, de Tarrassa; *Diario de Tortosa*; *Heraldo de Tarrasa*; *La Veu Comarcal*, de Sant Feliu de Llobregat; *Lluitem!* de Vilafranca del Panadés; *L'Apat*, de Sant Sadurn de Noya; *El Diluvio Ilustrado*, de Barcelona; *El Puig-mal*, de Berga; *¡Cu-cut!*, de Barcelona; *Avant*, de Barcelona; *Tarragona Federal*; *El 6 d'Octubre*, de La Bisbal; *La Costa de Llevant*, de Canet; *La Rápita*, de Sant Carles de la Rápita; *Gent Nova*, de Badalona; *El Independiente*, d'Igualada.

LLIBRES REBUTS

En aquesta secció donarem compte dels llibres que anem rebent y farèm crítica dels que a nostre entendre en sien merexedors.

BRUCATANES.—Aplec de poesies de Emili Pascual y Amigó. Torre Blanca (Bruch), 1908.

Remerciant a son autor l'atenció que ha tingut ab nosaltres, ja que *Brucatanes* es el primer llibre qu'hem rebut, debèm felicitar-lo, doncs, a més de les poesies que'l formen, algunes d'elles ben recomenables, hi há una pila de «notes aclaratories» molt interessants; en sa totalitat, basades en gestes de la guerra de l'Independencia.

Els historiadors poden espigolarhi molt y bo, dintre les petites dimensions ab qu'está format el llibre.

J. D. y D.

ENSENYANSA CATALANA

En aquesta secció donarem compte de les escoles y centres aont l'instrucció es reb en català.

ESCOLA CATALANA

DIRECTOR

Manel Ribas y Cots

Dr. en Filosofia y Lletres

Primera Ensenyansa, Comers y preparació pera 'l Batxillerat

Idiomes: Català, Castellà, Francés y Esperanto.

Dibux, música y declamació.

Ensenyansa integral nacionalista.

Excursions y visites a Museus.

Aules ben ventilades y espayoses.

Classes nocturnes especials pera obrers

Moncada, 31 y 33, 1.er, 2.^a

BARCELONA

CORRESPONDENCIA

R. Onet: Veurèm si ho podem aprofitar.—A. Oriol, J. Coll, E. Casas, J. Estebà, Ll. Molinari: Mercés per vostres encoratjadores paraules. Quedeu suscrits y passèu a recullir els números atrassats.—Fidel Riu: Queda en cartera.—J. Camps: No va.—Daniel Domingo: No va.—Joan Vendrell: Cal concretar fets.—F. Casanovas: Molt agraïm la vostra cooperació però es massa atrevit per publicarho.—Maceo: Desitjem saludarvos.

Preguem als nostres col·laboradors que procurin enviar els originals els dilluns de cada setmana.

Imprempta CATALONIA.—Montesión, 23.—Barcelona.